

DOBRE PRAKTYKI

Publiczne Przedszkole nr 2
ul. Prusa 7
Goczałkowice – Zdrój

e – mail przedszkola: ple2@neostrada.pl, sekretariat@przedszkole2goczałkowice.pl

telefon: 32 210 72 24

imię i nazwisko dyrektora przedszkola: mgr Beata Migacz

imię i nazwisko autorów pomysłu: Małgorzata Władarz i mgr Agata Bajbuła

temat pomysłu:

„MALI ODKRYWCY” - POPRZEZ DOŚWIADCZENIA I EKSPERYMENTY POZNAJEMY NAJBLIŻSZE ŚRODOWISKO I ŚWIAT.

SPOSÓB REALIZACJI POMYSŁU

GENEZA

Powyższy projekt adresowany był do dzieci w wieku 3 – 6 lat. Jego tematyka zgodna była z podstawą programową wychowania przedszkolnego. Realizowany był przez wszystkich nauczycieli w poszczególnych blokach tematycznych, zgodnie z planem zajęć dydaktyczno – wychowawczych. Założeniem projektu było pokazanie piękna i mądrości przyrody, budzenie zamiłowania do pielęgnowania roślin i zwierząt, jak również do twórczego działania w celu poznawania właściwości chemicznych i fizycznych powietrza, ziemi i wody, które miało dać wiele satysfakcji oraz przynieść wymierne korzyści dla środowiska przyrodniczego.

Realizowane były założenia podstawy programowej z zakresu następujących obszarów edukacyjnych:

- wspieranie dzieci w rozwijaniu czynności intelektualnych, które stosują w poznawaniu i rozumieniu siebie i swojego otoczenia (4);
- pomaganie dzieciom w rozumieniu istoty zjawisk atmosferycznych i w unikaniu zagrożeń (11);
- wychowanie dla poszanowania roślin i zwierząt (12).

CELE

- ◆ rozbudzanie ciekawości poznawczej;
- ◆ doskonalenie umiejętności obserwacji przyrody ożywionej i nieożywionej;
- ◆ kształcenie umiejętności obserwacji i wnioskowania;
- ◆ rozwijanie zainteresowań przyrodniczych i proekologicznych;
- ◆ stymulowanie procesów poznawczych w czasie wykonywania doświadczeń i prac użytecznych;
- ◆ wdrażanie do systematyczności i cierpliwości podczas czynności hodowlanych i obserwacji przyrodniczych;
- ◆ osvajanie z mapą świata i globusem, jako przedstawieniem i modelem kuli ziemskiej;
- ◆ wzbogacanie i porządkowanie wiadomości na temat wpływu środowiska naturalnego na jakość życia na Ziemi.

CZAS TRWANIA

październik 2012 – czerwiec 2015

ZAANGAŻOWANE ŚRODKI (osobowe, materialne)

Środki dydaktyczne wykorzystywane do realizacji projektu: literatura popularno – naukowa, wiersze, opowiadania, inscenizacje, ilustracje, karty pracy, tablice poglądowe, mapa świata, globus, flagi państw, zdjęcia, okazy naturalne (skamieliny, warzywa, owoce, rośliny naturalne i suszone z różnych ekosystemów, akwarium, piasek, kostki lodu, muszelki, kamyki, sól, dżdżownice, mrówki), ziemia, mąka, zboża, nasiona, cebule, słodkie dekorki, kakao, czekolada, materiały biurowe - plastyczne (bloki, papier szary, papier kolorowy, koperty, bibuła marszczona i gładka kolorowa, sznurki, spinacze, kredki, kreda, farby, tusz kolorowy, klej, nożyczki), sprzęt optyczny (lupy), lusterka, materiał do recyklingu (plastikowe butelki, nakrętki, kubeczki, aluminiowe puszki, makulatura, słoiki szklane, pudełka po butach), tkaniny, dzbanki na wodę, czajnik bezprzewodowy, miski, talerzyk, tacki, deska, żelazko, karmnik dla ptaków, nagrania muzyczne na płytach CD, aparat fotograficzny, chusta animacyjna, wiadra, kosz, parawan, opaski na oczy, kiełkownica, konewka, herbata owocowa, płatki kukurydziane, wafle, makaron spaghetti;

KOLEJNE ETAPY WDRAŻANIA POMYSŁU

1. INFORMACJE ORGANIZACYJNE

W sierpniu 2012 roku na Radzie Pedagogicznej została przedstawiona tematyka projektu, jego charakterystyka, cele ogólne i szczegółowe, metody i formy pracy, czas realizacji oraz harmonogram działań. Realizatorami byli wszyscy nauczyciele przedszkola. Projekt został przyjęty i wdrożony od października 2012r. Zajęcia odbywały się w ramach czterech cykli związanych z porami roku (Jesień – październik i listopad; Zima – od grudnia do lutego; Wiosna – marzec i kwiecień; Lato – maj i czerwiec). Działania zostały podzielone następująco: woda, gleba, powietrze, świat.

2. JESIEŃ

Cztery pory roku to częsty motyw przewodni wielu utworów literackich, muzycznych, czy plastycznych. Dlaczego tak się dzieje? Dlatego, że przyroda to tak bardzo zaskakujący świat, a jej zjawiska nigdy nie powtarzają się idealnie tak samo o tej samej porze w następnym roku. Występowanie stałych następstw wzrostu roślin eksplodujących feerią barw i zapachów wiosną, zasypiania przyrody zimą, bujności i energii latem, a nostalgii jesienią, skłania do badań, doświadczeń i eksperymentów. Do poszukiwania, sprawdzania i wyciągania wniosków.

WODA, POWIETRZE, GLEBA

Na zajęciach dzieci mogły skonfrontować własną wiedzę z wiadomościami przekazywanymi przez nauczyciela. Sprawdziły wpływ wody na przedmioty (np. szyszki – kurczenie i rozszerzanie, na liście – przepływ wody w liściu), rozpuszczalność przedmiotów w zimnej i gorącej wodzie (np. tusz, herbata), badały właściwości fizyczne powietrza (nie pachnie, nie widać, podmuch unosi przedmioty).

– Liściem malowane

Wykorzystanie materiału przyrodniczego to kolejny etap doświadczeń i eksperymentów. Zazwyczaj chodzimy po parku czy lesie i przyglądamy się ich jesiennym barwom. Dzieci ze spacerów przynosiły skarby (szyszki, żołędzie, liście, gałązki), z których później wyczarowywały piękne prace plastyczne.

Zabawy z papierem to także nie przelewki, bo chociaż można unieść go podmuchem powietrza, można go pognieść, podrzeć, nawet rozdrobnić na miękką papkę, to jednak okazuje się być siłaczem (może przeciąć skórę, w doświadczeniu ze szklanką wody odwróconą do góry dnem zamyka jej brzegi nie wypuszczając ani kropli).

ŚWIAT

Bardzo ciekawym zajęciem okazało się mieszanie przypraw z farbami, którymi dzieci później malowały własne jesienne obrazki. Wszystkie dzieci stwierdziły, że ich obrazki pachną cynamonem, pieprzem, papryką, czy imbirem, którymi nasączone były farby. W sali i na korytarzu unosił się ich przyjemny zapach. Tworzyły zawiesziny z kakao i wody poznając kolejne fizyczne właściwości wody. Przy okazji poznawały kraje, z których dane przyprawy pochodzą. Tworzyły także smaczne obrazki z warzyw zbieranych jesienią w ogrodach i na polach własnego kraju.

3. ZIMA

WODA, POWIETRZE, GLEBA

Zimą świat wydaje się jednolity, cichy i spokojny. Jednak przedszkolaki potrafiły dostrzec różnorodność kształtów w marznących kropelkach wody przekształcających się w śnieżynki, poznały stany skupienia wody od ciekłego poprzez stały i gazowy. Jak również moc i kruchość lodu. Poprzez węch, dotyk i smak poznawały właściwości fizyczne i chemiczne śniegu. Rozbudzały ciekawość poznawczą wkraczając w tajemniczy świat przyrody w czterech porach roku, w ich różnorodność, piękno, niepowtarzalność. Zbadały zimowy świat fauny stając się tropicielami. Zrozumiały, że śnieg jest także świetnym podłożem, na którym środowisko naturalne odciska swe ślady (np. kominy – sadzę, zwierzęta – tropy, temperatura powietrza – lodową powłokę lub kałuże). Powstały: „Dziennik Tropiciela Przyrody”, w których dzieci mogły rejestrować swoje znaleziska oraz „Order Tropiciela Przyrody” dla najlepszych obserwatorów i obrońców przyrody.

Stając się na chwilę kucharzami powtórzyły nazwy przypraw potrzebnych do wypieków świątecznych. Próbowały ich za pomocą różnych zmysłów. Poznając zasady higieny w kuchni, konieczność stosowania kolejności przygotowywania produktów do wytworzenia ciasta, przygotowały pyszne ciasteczka świąteczne.

W czasie zajęć miały możliwość dostrzec i spróbować zjawiska elektryzowania się ciał. Ich zdziwione miny dobitnie świadczyły o zainteresowaniu zajęciem. A szybki efekt doświadczeń dał okazję do natychmiastowej satysfakcji i radości z wykonanego zadania.

ŚWIAT

Jeżdżąc na wakacje wypoczywamy, a w przedszkolu przyglądamy się światu z innej strony. Oprócz przypraw, dzieci zwróciły uwagę na braki wody w Afryce i olbrzymią ilość śniegu w Arktyce, na różnice w świecie fauny i flory odmiennym także od polskiego. Zrozumiały, że dane środowisko przyrodnicze charakteryzuje odmienną kulturę. Inaczej ubierają się ludzie gorącej Afryki, inaczej zimnej Arktyki. Inne budują domy. Inaczej się odziewiają.

4. WIOSNA

WODA, POWIETRZE, GLEBA

Wiosna sprzyja obserwacjom, doświadczeniom i eksperymentom. Budząca się przyroda stwarza ciekawą scenerię pobudzającą do zadawania pytań i poszukiwania na nie odpowiedzi. Dzieci zajmowały się zarówno badaniem właściwości wody (zapach, smak) poprzez dodawanie do niej różnorodnych składników (sól, cukier, soki owocowe), jak również przyglądały się przyrodzie z bliska wykorzystując szkła powiększające. Wyjścia do ogrodu przedszkolnego, do lasu zaowocowały nowymi wrażeniami, wiadomościami. Poszerzyły zasób słów nazywając roślinność łąk, ogrodów, lasu.

Zastanawiały się nad problemami zanieczyszczenia środowiska naturalnego i jego ochrony. Starły się odpowiedzieć na pytanie „skąd biorą się zanieczyszczenia i jak dbać o przyrodę?”. Umiejętność zrozumienia ważności zachowań proekologicznych dla człowieka przez najmłodszych zaprocentuje w przyszłości świadomym działaniem na rzecz ochrony środowiska naturalnego. Utrwalanie nawyków segregacji odpadów, wiedzy na temat recyklingu materiałów do ponownego wykorzystania oraz mądrego korzystania z bogactw naturalnych Ziemi, pozwala dzieciom myśleć dziś o przyszłości.

Eksperymentowanie z żywnością zawsze budzi u dzieci ciekawość poznawczą. Jednak gorzej jest z cierpliwością. Eksperymenty hodowlane pozwoliły dzieciom samodzielnie spróbować opiekować się rośliną od posiania lub posadzenia do zbioru. Chciały widzieć efekty swej pracy już na drugi dzień. Jednak, jak wiemy, wzrost roślin wymaga czasu i dbałości. Zanim na chlebie pojawił się zielony wzorek z rzeżuchy, czy szczypiorku, dzieci przyjęły rolę ogrodników. Chętnie opiekowały się uprawą roślin (podlewały, obserwowały wzrost). Kiedy rośliny urosły i można je było ścinać, widać było na twarzach dzieci satysfakcję i radość z efektów. Podczas degustacji nikt nie protestował, nie marudził, że nie lubi. Dzieci poznały zasady dobrego odżywiania się. Wykorzystując napoje mleczne i owoce, tworzyły koktajle. Poznawały przy okazji sprzęty gospodarstwa domowego i ich działanie.

5. LATO

WODA, POWIETRZE, GLEBA

Lato sprzyja zabawom na świeżym powietrzu. Bańki mydlane, do których potrzeba wody i powietrza, a także cierpliwości i spokoju, to chyba najbardziej lubiana, choć dzieci o tym nie wiedzą, forma eksperymentowania.

Dlatego warto z dziećmi przyjrzeć się bliżej środowisku przyrodniczemu, które go otacza. Przedszkolaki „uzbrojone” w szkła powiększające znajdowały radość w poszukiwaniu ścieżek mrówek, biedronek na listkach, czy dżdżownic w ziemi. Zadawały pytania dotyczące użyteczności owadów, ich budowy, trybu życia. Skupiały uwagę na zadaniu. Rozumiały, że aby obserwować zwierzęta, potrzebna jest cierpliwość, cisza i ostrożność. Nauczyły się także cieszyć z efektów kolegów.

WYMIERNE EFEKTY

Działanie na materiale przyrodniczym, eksperymentowanie, udział w doświadczeniach, osobiste obcowanie z naturą, możliwość samodzielnego przygotowania hodowli i obserwowania wzrostu roślin, opieka nad hodowlą, samodzielne przygotowanie ciasta do wypieku, degustacja, zajęcia na łonie natury w różnych porach roku, itd. sprawiły, że dzieci dużo chętniej podchodziły do proponowanych zajęć. Nauczyły się większej samodzielności w działaniu.

Dzieci wykazywały na zajęciach ciekawość poznawczą. Nauczyły się bacznie obserwować otaczającą je przyrodę ożywioną i nieożywioną oraz wysnuwać wnioski z obserwacji. Bardzo chętnie brały udział w doświadczeniach, eksperymentach i pracach użytecznych.

Znają wybrane środowiska przyrodnicze, np.: las, park, łąka, staw oraz charakterystyczne dla nich rośliny i zwierzęta. Znają ciekawe możliwości twórczego odkrywania otoczenia przyrodniczego w różnych porach roku. Nauczyły się nie tylko obserwować rośliny występujące w najbliższym otoczeniu ale także rozpoznawać je po liściach lub owocach, np.: kasztanowiec, czy jarzębina. Dzieci znają zjawiska zachodzące w przyrodzie wraz ze zmianą pory roku. Rozumieją znaczenie powietrza, wody i gleby w życiu ludzi i zwierząt, a także przyczyn zanieczyszczeń i konieczność ich ograniczenia poprzez szereg działań proekologicznych.

Nauczyły się systematyczności i cierpliwości podczas czynności hodowlanych i obserwacji przyrodniczych. Wzbogaciły swą wiedzę na temat życia w innych krajach. Poznały zasady zdrowego odżywiania się. Wzbogaciły oraz uporządkowały swą wiedzę na temat wpływu środowiska naturalnego na jakość życia na Ziemi.

Dzięki odpowiednio dobranym metodom i formom pracy mogły skonfrontować wiedzę własną z rzeczywistością. A przedszkolaki, które zwykle biernie uczestniczą w zajęciach, wykazywały się dużą aktywnością w poznawaniu tajemnic przyrodniczych. Dzieci, które przyroda interesuje bardziej niż innych, poszerzały swój zasób słów, bogaciły swe doświadczenia oraz dzieliły się własnymi spostrzeżeniami. Mogły, na takich właśnie zajęciach, realizować własne marzenia.

WNIOSKI

1. Podczas realizacji projektu dzieci zdobywały doświadczenia głównie poprzez własną działalność.
2. Pomysły i propozycje zawarte w projekcie wspierały dzieci w zbieraniu nowych doświadczeń. Stały się bodźcami dla dziecięcych działań, prób, dodały odwagi do samodzielnych badań.
3. Projekt w ciekawy i zaskakujący sposób zaspokaja naturalną potrzebę poznawczą każdego małego dziecka.
4. Poprzez szereg działań dzieci poznały sposoby szanowania roślin i zwierząt.
5. Wiadomości zdobyte poprzez obcowanie z najbliższym środowiskiem były wzbogacane o

- elementy dotąd nieznane, a przez to tym bardziej rozbudzające zainteresowanie i poszerzające horyzonty wiedzy.
6. Warto dalej rozbudzać ciekawość poznawczą oraz doskonalić umiejętność obserwacji przyrody żywej i nieżywej poprzez eksperymenty, doświadczenia i działanie twórcze.
  7. Należy dzieciom stwarzać takie sytuacje edukacyjne, aby poprzez praktyczne działania uczyły się rzeczy nowych i wykorzystywały zdobytą wiedzę.

DLACZEGO POMYSŁ WARTO NAŚLADOWAĆ?

Ciekawość dzieci nie zna granic, dlatego poprzez eksperymenty i doświadczenia, poprzez twórcze działanie, dajemy im możliwość osiągnięcia satysfakcji i wymiernych korzyści z prawidłowych działań na rzecz środowiska. Znajomość własnego otoczenia, skutków oddziaływania na nie człowieka (dobrych i złych), jak również indywidualna wrażliwość na piękno natury, pozwoli wzbudzić w dzieciach przekonanie, że właśnie od nich zależy to, w jakim świecie będą kiedyś żyć.

Praktyczne działanie wyzwała w dzieciach energię, pobudza do działania, pozwala działać w grupie, uczy samodzielności, obserwacji, ćwiczy umiejętność wypowiedzenia się. Dzieci nawet te nieśmiałe i niepewne swoich możliwości stawały się w toku zajęć coraz bardziej aktywne, zaangażowane i dociekliwe. Możliwość prowadzenia takich zajęć pokazała ogromną potrzebę działania dzieci, a także ich potencjał w odbiorze przekazywanych, często niełatwych treści.

Często efekt końcowy wymaga czasu. Przedszkolaki czekając uczyły się cierpliwości, pielęgnacji, wnikliwej obserwacji. Stwarzało to okazję do codziennych rozmów, dyskusji, „burzy mózgów”. Każda zmiana cieszyła dzieci i motywowała do działania oraz przynosiła satysfakcję z osiągniętego sukcesu. Dzieci stały się bardziej wrażliwe na piękno przyrody polskiej.

PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ

Kontynuacja projektu. Poszerzenie zakresu działań szczególnie o treści zdrowego odżywiania się. Udział w warsztatach przyrodniczych z zakresu działań kulinarnych, zdrowego odżywiania się.

Małgorzata Władarz
mgr Agata Bajbuła
mgr Beata Migacz

Przedszkole posiada zgody rodziców na przetwarzanie danych osobowych swoich dzieci oraz umieszczanie wizerunku dzieci na stronie internetowej